

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра інформаційних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 01 » вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ
В БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ТА В АРХІВАХ

для студентів

освітнього рівня першого (бакалаврського)

спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітньої програми 029.00.01 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Київ – 2023

Розробник:

Стамбол Ігор Іванович, кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційних комунікацій Факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

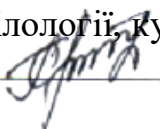
Стамбол Ігор Іванович, кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційних комунікацій Факультету української філології, культури і мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри інформаційних комунікацій
Протокол від 29 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри _____ Олена ПОЛІТОВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
1 вересня 2023 року

Гарант освітньо-професійної програми _____ Наталія ТЕРЕЩЕНКО
Робочу програму перевірено
_____._____.2023 р.

Заступник декана Факультету української філології, культури і мистецтва з науково-методичної та навчальної роботи _____ Світлана ГОРОБЕЦЬ
01 . 09 .2023 р.

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. підпис _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. підпис _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. підпис _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. підпис _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № _____

ЗМІСТ

Зміст.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
3. Результати навчання за дисципліною.....	6
4. Структура навчальної дисципліни.....	7
5. Програма навчальної дисципліни	9
6. Контроль навчальних досягнень	11
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.....	11
6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання...	13
6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.....	18
6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.....	18
6.5. Орієнтовний перелік питань до екзамену.....	19
6.6. Шкала відповідності оцінок.....	23
7. Навчально-методична карта дисципліни «Сучасні інформаційні системи і технології в бібліотечно-інформаційній діяльності та в архівах»	25
8. Рекомендовані джерела.....	26
Законодавчі і нормативно-правові документи.....	26
Основні.....	27
Додаткові.....	27

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання (денна)
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	6 / 120
Курс	1/2
Семестр	2/3
Кількість змістових модулів з розподілом:	2/3
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин, в тому числі:	180
Аудиторні	70
Модульний контроль	12
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	68
Форма семестрового контролю	Екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни є вивчення особливостей основних технологічних процесів в бібліотеках та архівах, в основі яких лежать автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи та сучасні інформаційно-комунікативні технології, розуміння основ функціонування сучасних бібліотечних та архівних установ та розвиток вмінь і навичок роботи в умовах електронного і цифрового середовища, постійного приросту інформаційних потоків, впровадження нових технічних засобів та програмного забезпечення.

Завдання дисципліни:

- опанувати теоретичний матеріал з основ інформаційної діяльності та сучасних інформаційних систем і технологій;
- знати класифікацію існуючих традиційних технологічних бібліотечно-бібліографічних процесів;
- розуміти можливості інформаційно-пошукових систем в електронному середовищі;
- набути знання та розвинути уміння практичних навичок організації технологічних процесів, націлених на часткову чи повну автоматизацію бібліотечно-бібліографічних та інформаційних процесів у бібліотеках і архівах.

Дисципліна спрямована на формування у студентів таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

ЗК-3 Здатність до письмової та усної комунікації державною та іноземною мовами. Навички використання інформаційних і комунікативних технологій.

ЗК-4 Комплексне розв'язання проблем. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел, з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань.

ФК-2 Здатність використовувати методи систематизації, пошуку, збереження, класифікації інформації для різних типів контенту та носіїв. Виконання спеціальних функцій, пов'язаних з розробленням і впровадженням технологічних процесів обробки, систематизації, комплектування, збереження фондів на різних носіях; надання різних інформаційно-бібліотечних послуг користувачам.

ФК-3 Здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології та програмне забезпечення для вирішення завдань спеціальності.

Застосовувати інформаційні технології для вирішення практичних завдань бібліотечно-інформаційної галузі; конкретні методи бібліографування документів, анотування та реферування документної інформації, методи систематизації, предметизації та координатного індексування документів; здатність проводити інформаційний моніторинг на базі ресурсів Інтернет за конкретними запитам.

ФК-4 Здатність аналізувати закономірності функціонування потоків та масивів документів та електронних даних.

ФК-6 Здатність підтримувати ділову комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації.

ФК-7 Здатність впроваджувати інноваційні технології виробництва інформаційних продуктів та послуг, підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів бібліотек та архівів.

ФК-8 Здатність проектувати та створювати інформаційні системи, ресурси, продукти та послуги. Володіння знаннями основних компонентів маркетингу бібліотечно-інформаційних продуктів і послуг; уміння готувати тексти різних видів інформаційної реклами (в пресі, друковану, рекламу на вулиці і транспорті, радіорекламу, телерекламу); уміння формувати громадську думку про бібліотеки, архіви, здійснювати оперативну координацію структури і змісту додаткових платних послуг відповідно до ситуаційних (кон'юнктурних) змін зовнішнього середовища і внутрішньої роботи бібліотеки, архіву, інформаційного центру.

ФК-9 Здатність використовувати і вдосконалювати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, організовувати цифрові архіви, електронні бібліотеки, проблемно-тематичні бази та банки даних. Можливість користуватись регламентованими джерелами інформації, методами, способами

та засобами її обробки й зберігання; знаннями методики комплектування та використання книготорговельного репертуару, книгрозповсюджуючих фірм, інформаційних, видавничих центрів, а також знання інформаційно-бібліографічних видань, у відділах комплектування національних, публічних, наукових, спеціальних бібліотек, дитячих, шкільних, архівах.

ФК-10 Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

За результатами вивчення дисципліни студент має отримати такі **програмні результати** освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», а саме:

ПРН-3-4 Знання щодо психотипів особистості, соціонічних типів; користування різними видами впливів на свідомість; уміння застосовувати технології формування громадської думки, знання професійної термінології.

ПРН-У-2 Створювати бібліографічні та інформаційні продукти в традиційній та електронній формі.

ПРН-У-3 Здійснювати всі види пошуку вторинної інформації в інформаційних системах та мережах.

ПРН-У-7 Використовувати раціональні способи пошуку та використання науково-технічної інформації, включаючи засоби електронних інформаційних мереж, використовувати інформаційні ресурси, у тому числі електронні.

ПРН-У-10 Формувати системи галузевих бібліографічно-інформаційних ресурсів традиційних та електронних.

Діяльність студентів в Інформаційно-аналітичному центрі спрямована на отримання теоретичних знань, вмінь та набуття практичних навичок з предметного пошуку у вітчизняних та зарубіжних інформаційних ресурсах, аналізу різних видів документів (договори, угоди, програми, проекти тощо) та інформаційних ресурсів, необхідних майбутнім фахівцям інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання у другому семестрі

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
			Аудиторна				Самостійна
			Лекції	Семінари	Лабораторні	Модульні	
Змістовий модуль I. ЕЛЕКТРОННІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ							
1.1	Інформаційно-комунікативна складова діяльності сучасних бібліотек та архівів	2	2				
1.2	Веб-сайти вітчизняних районних і міських бібліотек: структура, наповнення, функціональність	4			2		2
1.3	Веб-сайти вітчизняних обласних бібліотек: структура, наповнення, функціональність	4			2		2
1.4	Веб-сайти вітчизняних бібліотек закладів вищої освіти: структура, наповнення, функціональність	4			2		2
1.5	Веб-сайти вітчизняних національних і державних бібліотек: структура, наповнення, функціональність	4			2		2
1.6	Веб-сайти вітчизняних міських та регіональних архівів: структура, наповнення, функціональність	4			2		2
1.7	Веб-сайти вітчизняних центральних архівів: структура, наповнення, функціональність	6			2		4
	Модульна контрольна робота	2				2	
	Разом за модулем 1	30	2	-	12	2	14
Змістовий модуль II. ПОШУКОВІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ							
2.1	Визначення базових термінів курсу на основі аналізу різних інформаційних джерел	2			2		
2.2	Засоби автоматизації та технічні пристрої у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках	2			2		
2.3	Засоби автоматизації та технічні пристрої у вітчизняних та зарубіжних архівах	8			2		6
2.4	Електронні каталоги вітчизняних та зарубіжних бібліотек	2			2		
2.5	Електронні каталоги вітчизняних та зарубіжних архівів	6			2		4
2.6	Спеціалізовані бази даних вітчизняних та зарубіжних бібліотек	6			2		4
2.7	Спеціалізовані бази даних вітчизняних та зарубіжних архівів	2			2		
	Модульна контрольна робота	2				2	
	Разом за модулем 2	30			14	2	14
	Разом за навчальним планом у 2 семестрі	60	2		26	4	28

Тематичний план для денної форми навчання у третьому семестрі							
Змістовий модуль III							
АВТОМАТИЗОВАНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНІЙ ТА АРХІВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ							
3.1	Каталогізація цифрових ресурсів Інтернет	8	2				6
3.2	MARC – формат машино читаного каталогізаційного запису: історія та застосування	6			2		4
3.3	УКРМАРК: Національний формат представлення бібліографічних даних	2			2		
3.4	Національні MARC формати: історія, застосування	2			2		
3.5	Стандарти опису універсальних та спеціалізованих інформаційних ресурсів: FRBR, FRAD, FRISAD, ACCR, ISBD (C), CCO, ISAD (G), RDA тощо	2			2		
3.6	Стандарти опису електронних ресурсів: MARCXML, MODS, MADS, EAD, VRA тощо	2			2		
3.7	Доступ до баз даних наукової інформації у вітчизняних бібліотеках та архівах	6			2		4
	Модульна контрольна робота	2				2	
	Разом за модулем 3	30	2		12	2	14
Змістовий модуль IV							
ВІДКРИТІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ							
4.1	Відкриті програмні системи для створення електронних бібліотек та архівів: історія, розвиток, застосування	2			2		
4.2	Електронні журнали відкритого доступу: технологія, наповнення, розвиток	2			2		
4.3	Інституційні репозиторії у розвитку системи інформаційних комунікацій глобального інформаційного простору	8			2		6
4.4	Вітчизняні інституційні репозиторії	2			2		
4.5	Вітчизняні електронні бібліотеки	6			2		4
4.6	Зарубіжні електронні архіви	6			2		4
4.7	Використання мобільних пристроїв для читання електронних книг та роботи з електронними ресурсами у вітчизняних і зарубіжних бібліотеках та архівах	2			2		
	Модульна контрольна робота	2				2	
	Разом за модулем 4	30	-	-	14	2	14
Змістовий модуль V							
КОМУНІКАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ							
5.1	Інноваційні технології дистанційного інформаційного обслуговування користувачів бібліотек: історія, розвиток	6	2				4

5.2	Канали комунікації вітчизняних і зарубіжних бібліотек та архівів зі своїми користувачами	2			2		
5.3	Сучасний інформаційний сервіс для віддалених користувачів бібліотек та архівів	2			2		
5.4	Інформаційні сервіси вітчизняних бібліотек та архівів для віддалених користувачів	4			2		2
5.5	Представлення вітчизняних бібліотек та архівів у соціальних мережах	4			2		2
5.6	Функціонування «Віртуальної довідки» у вітчизняних і зарубіжних бібліотеках та архівах	4			2		2
5.7	Здійснення «Електронної доставки документів» у вітчизняних бібліотеках та архівах	4			2		2
	Модульна контрольна робота	4				4	
	Разом за модулем 5	30	2	-	12	4	12
	Екзамен	30				30	
	Разом за навчальним планом дисципліни	180	6	-	64	12/30	68

5. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I

Електронні системи і технології в діяльності бібліотек та архівів

Лекція 1. Інформаційно-комунікативна складова діяльності сучасних бібліотек та архівів(2 год.)

Сучасний етап розвитку та поширення інформаційних технологій в Україні дозволяє розглядати, зокрема, веб-сайт, як основний і надзвичайно дієвий інструмент дистанційного інформаційного обслуговування користувачів бібліотек та архівів.

На разі для сучасної бібліотеки є нормою ведення електронного каталогу нових надходжень і оперативне оновлення останнього на власному веб-сайті, формування та представлення тематичних списків літератури та повнотекстових документів, інформування про книжкові і мистецькі виставки та проведення культурно-масових заходів, представлення систематизованого переліку веб-посилань (лінків) з анотаціями, наведення впорядкованої довідкової соціальної чи наукової інформації тощо.

Сучасний користувач, з урахуванням значного пришвидшення життя і всіх соціально-економічних і політичних процесів, потребує створення і залучення у практику роботи веб-сайтів бібліотек та архівів активних інформаційних сервісів – замовлення літератури через Інтернет, надання довідкової інформації в дистанційному режимі, отримання вичерпної консультації в інтерактивному режимі.

Розвиток інформатики та відповідних технологій представлення та передачі даних стимулював потребу в модернізації традиційних механізмів розподілу та поширення інформаційних ресурсів та активізував експерименти з

новими інформаційними технологіями для покращення і пришвидшення інформаційного обслуговування користувачів бібліотек та архівів, у тому числі в дистанційному режимі.

Надзвичайно стрімкий прогрес у галузі технологій передачі даних через комп'ютерні мережі зумовлює той факт, що генеральним напрямом розвитку інформаційного сервісу стає дистанційна форма обслуговування користувачів бібліотек та архівів шляхом формування, доступу та використання електронних ресурсів та засобів телекомунікаційного зв'язку.

Інструментами дистанційних форм обслуговування віддалених користувачів є веб-сайти, соціальні мережі та мобільні технології, які все активніше впроваджуються у практику роботи бібліотек та архівів.

Практичне заняття 1. Веб-сайти вітчизняних районних і міських бібліотек: структура, наповнення, функціональність (2 год.).

Практичне заняття 2. Веб-сайти вітчизняних обласних бібліотек: структура, наповнення, функціональність (2 год.).

Практичне заняття 3. Веб-сайти вітчизняних бібліотек закладів вищої освіти: структура, наповнення, функціональність (2 год.).

Практичне заняття 4. Веб-сайти вітчизняних національних і державних бібліотек: структура, наповнення, функціональність (2 год.).

Практичне заняття 5. Веб-сайти вітчизняних міських та регіональних архівів: структура, наповнення, функціональність (2 год.).

Практичне заняття 6. Веб-сайти вітчизняних центральних архівів: структура, наповнення, функціональність (2 год.).

Змістовий модуль II

Пошукові системи і технології в діяльності бібліотек та архівів

Практичне заняття 7. Визначення базових термінів курсу на основі аналізу різних інформаційних джерел (2 год.).

Практичне заняття 8. Засоби автоматизації та технічні пристрої у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках (2 год.).

Практичне заняття 9. Засоби автоматизації та технічні пристрої у вітчизняних та зарубіжних архівах (2 год.).

Практичне заняття 10. Електронні каталоги вітчизняних та зарубіжних бібліотек (2 год.).

Практичне заняття 11. Електронні каталоги вітчизняних та зарубіжних архівів (2 год.).

Практичне заняття 12. Спеціалізовані бази даних вітчизняних та зарубіжних бібліотек (2 год.).

Практичне заняття 13. Спеціалізовані бази даних вітчизняних та зарубіжних архівів (2 год.).

Змістовий модуль 3
**АВТОМАТИЗОВАНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ
В БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНІЙ ТА АРХІВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Лекція 1. Каталогізація цифрових ресурсів Інтернет (2 год.).

Інтернет це величезний обсяг цифрових ресурсів, розподілений практично по всій земній кулі. Споконвічно в мережі не існує структури, яка б упорядковувала ці ресурси. У переважній більшості основу цих ресурсів складають гіпертекстові файли, які включають текст, графіку, звук, відео. Інтернет – це динамічна система, яка змінює свої параметри щохвилини.

МЕТАДАНИ – це частина складних слів, що позначає проміжність, проходження за чим-небудь, перехід до чого-небудь іншого, зміну стану, перетворення. Бібліографічна картка є не що інше, як набір МЕТАДАНИХ на книгу чи статтю з журналу, яка побудована за правилами бібліографічного опису. З початку метадани виникли як допоміжна структура для автоматичної індексації цифрових ресурсів. Подальший розвиток мережі призвів до створення інших наборів МЕТАДАНИХ, призначених не тільки для їх обробки програмними роботами, але й для вирішення більш широкого кола завдань.

Ініціатива Дублінського Ядра Метаданих (DublinCoreMetadataInitiative). Стандарт метаданих DublinCore, або DC є форматом опису практично будь-яких ресурсів Інтернет — не складний за структурою, відносно легкий у застосуванні, інтернаціональний, тобто застосовується в усьому світі.

Практичне використання стандарту Дублінського ядра забезпечує створення конче потрібних, семантично змістовно багатих описів цифрових ресурсів і сприяє подальшим дослідженням у сфері створення загальнодоступних, уніфікованих описів у міждисциплінарному контексті.

Лабораторне заняття 1. MARC – формат машино читаного каталогізаційного запису: історія та застосування (2 год.).

Лабораторне заняття 2. УКРМАРК: Національний формат представлення бібліографічних даних (2 год.).

Лабораторне заняття 3. Національні MARC формати: історія, застосування (2 год.).

Лабораторне заняття 4. Стандарти опису універсальних та спеціалізованих інформаційних ресурсів: FRBR, FRAD, FRASD, ACCR, ISBD (C), CCO, ISAD (G), RDA тощо (2 год.).

Лабораторне заняття 5. Стандарти опису електронних ресурсів: MARCXML, MODS, MADS, EAD, VRA тощо (2 год.).

Лабораторне заняття 6. Доступ до баз даних наукової інформації у вітчизняних бібліотеках та архівах (2 год.).

Змістовий модуль 4

СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Лабораторне заняття 7. Відкриті програмні системи для створення електронних бібліотек та архівів: історія, розвиток, застосування (2 год.).

Лабораторне заняття 8. Електронні журнали відкритого доступу: технологія, наповнення, розвиток (2 год.).

Лабораторне заняття 9. Інституційні репозиторії у розвитку системи інформаційних комунікацій глобального інформаційного простору (2 год.).

Лабораторне заняття 10. Вітчизняні інституційні репозиторії (2 год.).

Лабораторне заняття 11. Вітчизняні електронні бібліотеки (2 год.).

Лабораторне заняття 12. Зарубіжні електронні архіви (2 год.).

Лабораторне заняття 13. Використання мобільних пристроїв для читання електронних книг та роботи з електронними ресурсами у вітчизняних і зарубіжних бібліотеках та архівах (2 год.).

Змістовий модуль 5

КОМУНІКАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТ БІБЛІОТЕК

Лекція 2. Інноваційні технології дистанційного інформаційного обслуговування користувачів бібліотек: історія, розвиток (2 год.).

1980-і рр. – час соціально-економічних перетворень у країні, які, зокрема, запустили ринкові механізми діяльності суб'єктів господарювання різних форм і видів, серед яких були і бібліотеки, в результаті чого останні отримали значно ширші можливості для втілення у життя нових ідей та інноваційних технологій, у тому числі і в інформаційному обслуговуванні читачів. Бібліотеки розпочали активну роботу зі створення технологічної документації.

Друга половина 1980-х – перша половина 1990-х рр. характеризуються формуванням нових напрямів бібліотечнознавчих досліджень і відповідно активним використанням у фаховій термінології нових термінів і понять, у першу чергу, пов'язаних із сучасними інформаційними технологіями.

Друга половина 1990-х рр. – поява бібліотечних веб-сайтів і активного поширення Інтернет-технологій у бібліотеках, що стало передумовою розвитку технологій дистанційного та корпоративного бібліотечного інформаційного обслуговування.

У 2000-х рр. проводились комплексні дослідження з вивчення та узагальнення досвіду розроблення, впровадження та використання інноваційних бібліотечних технологій в системі обслуговування провідних бібліотек нашої держави, у першу чергу, на основі сучасних інформаційно-комунікативних технологій, період масової появи бібліотечних веб-сайтів.

2010-і рр. ознаменувалися якісним розвитком інформаційного сервісу для віддалених користувачів (широке запровадження і розвиток «Віртуальної довідки», «Електронної доставки документів», активне наповнення електронних бібліотек та інституційних репозиторіїв, відкриття сторінок бібліотек у соціальних мережах та розвиток бібліотечної блогосфери, запровадження електронних книжкових виставок, мобільних технологій в бібліотеках тощо) та широким використанням засобів автоматизації бібліотечно-бібліографічних та інформаційних процесів.

Лабораторне заняття 14. Канали комунікації вітчизняних і зарубіжних бібліотек та архівів зі своїми користувачами (2 год.).

Лабораторне заняття 15. Сучасний інформаційний сервіс для віддалених користувачів бібліотек та архівів (2 год.).

Лабораторне заняття 16. Інформаційні сервіси вітчизняних бібліотек та архівів для віддалених користувачів (2 год.).

Лабораторне заняття 17. Представлення вітчизняних бібліотек та архівів у соціальних мережах (2 год.).

Лабораторне заняття 18. Функціонування «Віртуальної довідки» у вітчизняних і зарубіжних бібліотеках та архівах (2 год.).

Лабораторне заняття 19. Здійснення «Електронної доставки документів» у вітчизняних бібліотеках та архівах (2 год.).

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Сучасні інформаційні системи і технології в бібліотечно-інформаційній діяльності та в архівах» оцінюються замодульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Вид діяльності	Максима кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	Кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	-	-
Відвідування лабораторних занять	1	6	6	7	7
Робота на лабораторному занятті	10	6	60	7	70
Виконання завдання для самостійної роботи	5	6	30	4	20
Модульна контрольна робота	25	1	25	1	25
Разом			122		122

Вид діяльності	Максима кількість балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	Кількість одиниць	максимальна кількість балів	Кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	-	-	1	1
Відвідування лабораторних занять	1	6	6	7	7	6	6
Робота на лабораторному занятті	10	6	60	7	70	6	60
Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20	4	20	5	25
Модульна контрольна робота	25	1	25	1	25	2	50
Разом			112		122		142
Максимальна кількість балів: 376							
Максимальна кількість балів за весь курс - 620							
Розрахунок коефіцієнта: $620 : 60 = 6,2$ Студент набрав: 350 балів Оцінка: $350 : 6,2 = 56$ балів Екзамен: максимально 40 балів							

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни

в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на практичних заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль I ЕЛЕКТРОННІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ (14 год.)

1. Проаналізувати веб-сайти зарубіжних національних та регіональних бібліотек (не менше 5 бібліотек зі щонайменше 3 країн ЄС). Приклад: Практична робота 1. Результати оформити у формі таблиці – 2 год.

2. Підготувати реферат на тему: «Бази даних: типологія, характеристика, технологія створення» – 2 год.

3. Проаналізувати веб-сайти зарубіжних публічних (наукових) та університетських бібліотек (не менше 5 бібліотек зі щонайменше 3 країн ЄС). Приклад: Практична робота 1. Результати оформити у формі таблиці – 2 год.

4. Підготувати реферат на тему: «Електронний каталог та імідж-каталог бібліотеки і архіву: технологія створення, принципи функціонування» – 2 год.

5. Проаналізувати веб-сайти зарубіжних центральних, міських та регіональних архівів(не менше 5 архівів зі щонайменше 3 країн ЄС). Приклад: Практична робота 1. Результати оформити у формі таблиці – 3 год.

6. Підготувати реферат на тему: «Електронний довідково-пошуковий апарат бібліотеки та архіву» – 3 год.

Змістовий модуль II

ПОШУКОВІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ

БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ

(14 год.)

1. Вивчити використання засобів автоматизації та технічних пристроїв у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках (національних, публічних, університетських, спеціальних тощо – не менше 4 бібліотек різних видів). Результати оформити у формі таблиці – 3 год.

1. Назва бібліотеки (архіву)

Назва засобу автоматизації технічного пристрою	Опис, сфера та умови використання, підрозділ застосування	Корисність, зручність, ефективність

2. Підготувати реферат на тему: «Засоби автоматизації в бібліотеці та архіві: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність)» – 3 год.

3. Вивчити використання засобів автоматизації та технічних пристроїв у вітчизняних та зарубіжних архівах чи архівних підрозділах (центральных, міських, районних, комерційних тощо – не менше 4 архівів різних видів). Приклад: Завдання 1 до Модуля 2. Результати оформити у формі таблиці – 4 год.

4. Підготувати реферат на тему: «Технічні пристрої в бібліотеці та архіві: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність)» – 4 год.

Змістовий модуль 3

АВТОМАТИЗОВАНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ

В БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

(14 год.)

1. З'ясувати технологічні цикли бібліотек, які потребують автоматизації, виділити їх першочерговість – 2 год.

2. Здійснити аналіз основних процесів застосування комп'ютерів в бібліотеках – 2 год.

3. Надати характеристику сучасним тенденціям впровадження ІКТ в практику роботи бібліотек – 2 год.

4. Ознайомитися з системами автоматизації сучасних бібліотек, різних за типом, видом, обсягами ресурсів тощо: склад, структура, особливості впровадження кожного проекту. Засвоїти необхідність цілісного підходу до впровадження проекту автоматизації та створення електронних ресурсів. Познайомитися з основними автоматизованими технологічними процесами: обробка вхідного потоку документів, циркуляція, облік та контроль фонду, бібліографічна та видавнича робота тощо. Роль бібліотекаря в системі бібліотечної автоматизації. Пропонується з цією метою відвідати бібліотеки (2 на вибір) і написати звіт у довільній формі – 8 год.

Змістовий модуль 4

СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

(14 год.)

1. Підготувати презентацію про одну з баз даних наукової інформації (Scopus, EBSCO, Elsevier тощо) – 4 год.

2. Створити модель електронної бібліотеки як спеціалізованої бібліотечної системи – 4 год.

3. Підготувати презентацію про «електронну книгу» – 4 год.

4. Детально проаналізувати структуру та наповнення 2 інституційних репозиторіїв (за вибором студента) – 2 год.

Змістовий модуль 5

КОМУНІКАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ

(12 год.)

1. На основі аналізу законодавчих, нормативно-правових, наукових, довідкових, навчальних джерел та нормативно-технічної і організаційно-технологічної документації проаналізувати визначення базових термінів курсу: «соціальна мережа», «інформаційний сервіс», «віддалений користувач», «віртуальна довідка», «електронна доставка документів», «дистанційне обслуговування» та інші. Результати оформити в таблиці – 2 год.

Термін	Визначення	Джерело

2. Проаналізувати представлення зарубіжних бібліотек та архівів (національних, центральних, публічних, університетських, регіональних, спеціальних тощо – не менше 5 різних видів зі щонайменше 3 країн ЄС) у соціальних мережах. Результати оформити у довільній таблиці – 2 год.

3. Проаналізувати інформаційні сервіси для віддалених користувачів у зарубіжних бібліотеках та архівах (національних, центральних, публічних, університетських, регіональних, спеціальних тощо – не менше 5 різних видів зі щонайменше 3 країн ЄС). Результати оформити у довільній таблиці – 2 год.

4. Проаналізувати діяльність вітчизняних і зарубіжних бібліотек та архівів на предмет використання ними мобільних технологій. Результати (приклади, опис, технології, функціонування сервісів тощо) оформити в описовому вигляді – 2 год.

5. Вивчити умови здійснення «Електронної доставки документів» у зарубіжних бібліотеках та архівах (національних, центральних, публічних, університетських, регіональних, спеціальних тощо – не менше 5 різних видів зі щонайменше 3 країн ЄС). Результати оформити у довільній таблиці – 4 год.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання на практичному занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи.

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за 1 (одне) виконане завдання – 5.

5 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює з літературою; оцінює факти, явища, події; робить висновки, вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; має комунікативні вміння і навички;

4 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів, явищ і подій. Студент працює із запропонованою літературою; робить висновки, однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованими джерелами, але аналізує їх примітивно, без висвітлення власної позиції;

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично й необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

1 бал – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими й навчальними джерелами; майже відсутні творчі та комунікативні вміння і навички.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Формою проведення модульного контролю є модульна контрольна робота, яка є комбінованою і складається з 1 (одного) теоретичного питання (письмова відповідь) та виконання 1 (одного) практичного завдання на комп'ютері з доступом до мережі Інтернет – 25 балів.

Кожне з двох завдань оцінюється максимально в 12,5 балів.

Головними критеріями оцінювання знань і вмінь студентів є логічність, структурованість і повнота викладу матеріалу при письмовій відповіді на теоретичне питання та правильність, точність і оперативність виконання практичного завдання.

<i>Максимальна кількість балів за кожне питання – 12,5</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
12,5 – 10	Дана повна і точна чи майже повна і точна відповідь на питання, матеріал викладено в основному логічно і структуровано / Практичне завдання виконане в основному правильно у повному обсязі
9,5 – 7,5	Дана неповна і не зовсім точна відповідь на питання, матеріал викладено переважно логічно і структуровано / Практичне завдання виконане переважно правильно з невеликими неточностями чи не в повному обсязі
7 – 5	Дана часткова відповідь на питання, виклад матеріалу не має достатньої логіки та майже не структурований / Практичне завдання виконане частково зі значними неточностями та не в повному обсязі
4,5 – 0	Дана фрагментарна відповідь на питання, виклад матеріалу не логічний та не структурований / Практичне завдання виконане фрагментарно

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою проведення семестрового контролю, який проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни за результатами чотирьох модулів, є екзамен, який є комбінованим і складається з письмової відповіді на 2 (два) питання та виконання 2 (двох) практичних завдань на комп'ютері з доступом до мережі Інтернет – 40 балів.

Умовою допуску до екзамену є набрання студентом (відвідування лекцій, відвідування і робота на семінарських заняттях, виконання самостійних завдань) щонайменше 35 балів.

Кожне з чотирьох завдань оцінюється максимально в 10 балів.

Головними критеріями оцінювання знань і вмінь студентів є логічність, структурованість і повнота викладу матеріалу при письмовій відповіді на теоретичні питання та правильність, точність і оперативність виконання практичних завдань.

<i>Максимальна кількість балів за кожне питання – 10</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
10 – 8	Дана повна і точна чи майже повна і точна відповідь на питання, матеріал викладено в основному логічно і структуровано / Практичне завдання виконане в основному правильно у повному обсязі
7,5 – 5,5	Дана неповна і не зовсім точна відповідь на питання, матеріал викладено переважно логічно і структуровано / Практичне завдання виконане переважно правильно з невеликими неточностями чи не в повному обсязі

5 – 3	Дана часткова відповідь на питання, виклад матеріалу не має достатньої логіки та майже не структурований / Практичне завдання виконане частково зі значними неточностями та не в повному обсязі
2,5 – 0	Дана фрагментарна відповідь на питання, виклад матеріалу не логічний та не структурований / Практичне завдання виконане фрагментарно

6.5. Орієнтовний перелік питань для екзамену

Модуль 1

Теоретичні питання

1. Типи баз даних: характеристика, приклади.
2. База даних: визначення, характеристика, технологія створення.
3. Електронний каталог: визначення, технологія створення, приклади.
4. Імідж-каталог: визначення, технологія створення, приклади.
5. Бібліографічна база даних: визначення, технологія створення, приклади.
6. Реферативна база даних: визначення, технологія створення, приклади.
7. Повнотекстова база даних: визначення, технологія створення, приклади.
8. Спеціальні (спеціалізовані) бази даних: визначення, технологія створення, приклади.
9. Бази даних на окремі частини фондів (окремі види документів): визначення, технологія створення, приклади.
10. Дати типову характеристику веб-сайтам вітчизняних районних і міських бібліотек за структурою, наповненням, функціональністю.
11. Дати типову характеристику веб-сайтам вітчизняних обласних бібліотек за структурою, наповненням, функціональністю.
12. Дати типову характеристику веб-сайтам вітчизняних провідних університетських бібліотек за структурою, наповненням, функціональністю.
13. Дати типову характеристику веб-сайтам вітчизняних національних і державних бібліотек за структурою, наповненням, функціональністю.
14. Дати типову характеристику веб-сайтам вітчизняних центральних архівів за структурою, наповненням, функціональністю.
15. Дати типову характеристику веб-сайтам вітчизняних міських та регіональних архівів за структурою, наповненням, функціональністю.

Практичні завдання

1. Проаналізувати довідково-пошуковий апарат, представлений на веб-сайті конкретної бібліотеки та архіву.
2. Дати порівняльну характеристику спеціалізованим базам даних на веб-сайтах 2 бібліотек чи архівів.

Модуль 2

Теоретичні питання

16. Електронний довідково-пошуковий апарат бібліотеки: визначення, склад, характеристика.
17. Електронний довідково-пошуковий апарат архіву: визначення, склад, характеристика.

18. Дати характеристику (технологія створення, особливості наповнення і використання, завдання, контингент користувачів тощо) і навести приклади функціонування спеціалізованих баз даних в бібліотеках.
19. Дати характеристику (технологія створення, особливості наповнення і використання, завдання, контингент користувачів тощо) і навести приклади функціонування спеціалізованих баз даних в архівах.
20. Засоби автоматизації в бібліотеці: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність).
21. Засоби автоматизації в архіві: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність).
22. Засоби механізації в бібліотеці: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність).
23. Засоби механізації в архіві: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність).
24. Технічні засоби в бібліотеці: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність).
25. Технічні засоби в архіві: типологія, основні сфери використання, ефективність (корисність).

Практичні завдання

1. Дати оцінку пошуковим можливостям, доступних користувачу на веб-сайті бібліотеки та архіву.
2. Проаналізувати дистанційний електронний сервіс, представлений на веб-сайті бібліотеки та архіву.

Модуль 3

Теоретичні питання

26. Сучасні тенденції розвитку бібліотечно-інформаційних технологій.
27. Міжнародна довгострокова Програма універсального бібліографічного опису і міжнародного формату MARC: історія та розвиток.
28. УКРМАРК: Національний формат представлення бібліографічних даних.
29. Використання національних MARC форматів у зарубіжних країнах: історія, сьогодення.
30. Стандарти опису універсальних інформаційних ресурсів: FRBR, FRAD, FRSAD, ACCR, ISBD (C) тощо.
31. Стандарти опису спеціалізованих інформаційних ресурсів: CCO, ISAD (G), RDA тощо.
32. Стандарти опису електронних ресурсів: MARCXML, MODS, MADS, EAD, VRA тощо.
33. Доступ до баз даних наукової інформації у вітчизняних бібліотеках та архівах: започаткування, історія розвитку, сьогодення.
34. Каталогізація цифрових ресурсів Інтернет. Дублінське ядро метаданих.
35. Основні характеристики стандарту Дублінського ядра метаданих.
36. Надати характеристику та оцінку основних веб-сайтів бібліотек України.
37. Надати характеристику та оцінку основних веб-сайтів бібліотек світу.
38. Надати характеристику та оцінку основних веб-сайтів архівів України.

39. Надати характеристику та оцінку основних веб-сайтів архівів світу.

Практичні завдання

1. Здійснити структурно-функціональний аналіз веб-сайту вітчизняної та зарубіжної бібліотеки.

2. Здійснити структурно-функціональний аналіз веб-сайту вітчизняного та зарубіжного архіву.

Модуль 4

Теоретичні питання

40. Історія започаткування і розвитку відкритих програмних систем для створення електронних бібліотек та архівів.

41. Відкриті програмні системи для створення електронних бібліотек та архівів: поширення і використання на сучасному етапі.

42. Започаткування та розвиток електронних журналів відкритого доступу.

43. Електронні журнали відкритого доступу: технологія, наповнення, приклади.

44. Інституційні репозиторії у розвитку системи інформаційних комунікацій глобального інформаційного простору: започаткування, розвиток.

45. Вітчизняні інституційні репозиторії: історія розвитку, приклади.

46. Зарубіжні інституційні репозиторії: історія розвитку, приклади.

47. Вітчизняні електронні бібліотеки: започаткування, історія, приклади.

48. Зарубіжні електронні бібліотеки: започаткування, історія, приклади.

49. Вітчизняні електронні архіви: започаткування, історія, приклади.

50. Зарубіжні електронні архіви: започаткування, історія, приклади.

51. Використання мобільних пристроїв для читання електронних книг та роботи з електронними ресурсами у зарубіжних бібліотеках та архівах: започаткування, історія, приклади.

52. Використання мобільних пристроїв для читання електронних книг та роботи з електронними ресурсами у вітчизняних бібліотеках та архівах: започаткування, історія, приклади.

Практичні завдання

1. Здійснити аналіз вітчизняного та зарубіжного інституційного репозиторію.

2. Здійснити аналіз вітчизняної та зарубіжної електронної бібліотеки чи архіву.

Модуль 5

Теоретичні питання

53. Охарактеризувати розвиток бібліотечно-інформаційної та архівної сфери в 1980-х – першій половині 1990-х рр.

54. Охарактеризувати розвиток бібліотечно-інформаційної та архівної сфери в другій половині 1990-х рр.

55. Охарактеризувати розвиток бібліотечно-інформаційної та архівної сфери в 2000-х рр.

56. Охарактеризувати розвиток бібліотечно-інформаційної та архівної сфери в 2010-х рр.

57. Канали комунікації вітчизняних і зарубіжних бібліотек та архівів зі своїми користувачами: загальна характеристика, приклади комунікації.
58. Сучасний інформаційний сервіс для віддалених користувачів бібліотек та архівів: загальна характеристика, технології надання дистанційних послуг.
59. Інформаційні сервіси вітчизняних бібліотек та архівів для віддалених користувачів: започаткування, історія, приклади.
60. Інформаційні сервіси зарубіжних бібліотек та архівів для віддалених користувачів: започаткування, історія, приклади.
61. Представлення вітчизняних бібліотек та архівів у соціальних мережах: загальна характеристика, започаткування, приклади.
62. Представлення зарубіжних бібліотек та архівів у соціальних мережах: загальна характеристика, започаткування, приклади.
63. Вітчизняна бібліотечно-інформаційна блогосфера: започаткування, загальна характеристика, приклади.
64. Функціонування «Віртуальної довідки» у вітчизняних бібліотеках та архівах: започаткування, загальна характеристика, приклади.
65. Функціонування «Віртуальної довідки» у зарубіжних бібліотеках та архівах: започаткування, загальна характеристика, приклади.
66. Здійснення «Електронної доставки документів» у вітчизняних бібліотеках та архівах: започаткування, загальна характеристика, приклади.
67. Здійснення «Електронної доставки документів» у зарубіжних бібліотеках та архівах: започаткування, загальна характеристика, приклади.

Практичні завдання

1. Охарактеризувати ефективність діяльності вітчизняної чи зарубіжної бібліотеки та архіву у соціальних мережах.
2. Охарактеризувати функціонування «Віртуальної довідки» у вітчизняній та зарубіжній бібліотеці.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Кількість балів		Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
Fx	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Сучасні інформаційні системи і технології в бібліотечно-інформаційній діяльності та в архівах»

Разом: 180 год., з них:

лекції – 6 год.,
 лабораторні заняття – 64 год.,
 самостійна робота – 68 год.,
 мк – 12 год.,
 екзамен – 30 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VII I	IX	X	XI	XII	XII I	XIV
Модуль	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						
Назва модуля	Електронні системи і технології в діяльності бібліотек та архівів							Пошукові системи і технології в діяльності бібліотек та архівів						
Кількість балів за модуль	122 бали							122 бали						
Лекції	Відвідування – 1 бал													
Теми лекцій	Інформаційно-комунікативна складова діяльності сучасних бібліотек та архівів – 1 б.													
Лабораторні	Відвідув. – 6 б., виконання – 60 б.							Відвідув. – 7 б., виконання – 70 б.						
Теми лабораторних занять	Веб-сайти вітчизняних районних і міських бібліотек: структура, наповнення, функціональність – 1+10 б. Веб-сайти вітчизняних обласних бібліотек: структура, наповнення, функціональність – 1+10 б. Веб-сайти вітчизняних бібліотек закладів вищої освіти: структура, наповнення, функціональність – 1+10 б. Веб-сайти вітчизняних національних і державних бібліотек: структура, наповнення, функціональність – 1+10 б. Веб-сайти вітчизняних міських та регіональних архівів: структура, наповнення, функціональність – 1+10 б. Веб-сайти вітчизняних центральних архівів: структура, наповнення, функціональність – 1+10 б.							Визначення базових термінів курсу на основі аналізу різних інформаційних джерел – 1+10 б. Засоби автоматизації та технічні пристрої у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках – 1+10 б. Засоби автоматизації та технічні пристрої у вітчизняних та зарубіжних архівах – 1+10 б. Електронні каталоги вітчизняних та зарубіжних бібліотек – 1+10 б. Електронні каталоги вітчизняних та зарубіжних архівів – 1+10 б. Спеціалізовані бази даних вітчизняних та зарубіжних бібліотек – 1+10 б. Спеціалізовані бази даних вітчизняних та зарубіжних архівів – 1+10 б.						
Самостійна робота	5x6=30 балів							5x4=20 балів						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 балів							Модульна контрольна робота 2 – 25 балів						

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III			
Назва модуля	Автоматизовані системи і технології в бібліотечно-бібліографічній та архівній діяльності				Відкриті системи і технології глобального інформаційного простору				Комунікаційні системи і технології в діяльності бібліотек та архівів			
Кількість балів за модуль	112 балів				122 балів				117 балів			
Лекції	Відвідування – 1 б.				Відвідування – 0 б.				Відвідування – 1 б.			
Теми лекцій	Каталогізація цифрових ресурсів Інтернет – 1 б.								Інноваційні технології дистанційного інформаційного обслуговування користувачів бібліотек: історія, розвиток – 1 б.			
Лабораторні заняття	Відвідування – 6 б.				Відвідування – 7 б.				Відвідування – 6 б.			
Теми лабораторних занять	<p>MARC – формат машиничитаногокаталогізаційного запису: історія та застосування – 1+10 б.</p> <p>УКРМАРК: Національний формат представлення бібліографічних даних – 1+10 б.</p> <p>Національні MARC формати: історія, застосування – 1+10 б.</p> <p>Стандарти опису універсальних та спеціалізованих інформаційних ресурсів: FRBR, FRAD, FRISAD, ACCR, ISBD (C), CCO, ISAD (G), RDA тощо – 1+10 б.</p> <p>Стандарти опису електронних ресурсів: MARCXML, MODS, MADS, EAD, VRA тощо – 1+10 б.</p> <p>Доступ до баз даних наукової інформації у вітчизняних бібліотеках та архівах – 1+10 б.</p>				<p>Відкриті програмні системи для створення електронних бібліотек та архівів: історія, розвиток, застосування – 1+10 б.</p> <p>Електронні журнали відкритого доступу: технологія, наповнення, розвиток – 1+10 б.</p> <p>Інституційні репозиторії у розвитку системи інформаційних комунікацій глобального інформаційного простору – 1+10 б.</p> <p>Вітчизняні інституційні репозиторії – 1+10 б.</p> <p>Вітчизняні електронні бібліотеки – 1+10 б.</p> <p>Зарубіжні електронні архіви – 1+10 б.</p> <p>Використання мобільних пристроїв для читання електронних книг та роботи з електронними ресурсами у вітчизняних і зарубіжних бібліотеках та архівах – 1+10 б.</p>				<p>Канали комунікації вітчизняних і зарубіжних бібліотек та архівів зі своїми користувачами – 1+10 б.</p> <p>Сучасний інформаційний сервіс для віддалених користувачів бібліотек та архівів – 1+10 б.</p> <p>Інформаційні сервіси вітчизняних бібліотек та архівів для віддалених користувачів – 1+10 б.</p> <p>Представлення вітчизняних бібліотек та архівів у соціальних мережах – 1+10 б.</p> <p>Функціонування «Віртуальної довідки» у вітчизняних і зарубіжних бібліотеках та архівах – 1+10 б.</p> <p>Діяльність «Електронної доставки документів» у вітчизняних бібліотеках та архівах – 1+10 б.</p>			
Самостійна робота	4x5=20 балів				4x5=20 балів				5x5=25 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.				Модульна контрольна робота 2 – 25 б.				Модульна контрольна робота 3,4 – 50 б.			
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів											

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативні документи

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу [Текст] : закон України // Відом. Верховної Ради України. – 2009. – № 39. – Ст. 557.
2. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] : закон України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>, вільний. – Назва з екрана. – [Дата доступу : 16.08.2020]
3. Про захист інформації в інформаційно–телекомунікаційних системах [Електронний ресурс] : закон України : від 05.07.1994 р. № 81/94–ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>, вільний. – Назва з екрана. – [Дата доступу : 07.08.2020].
4. Про концепцію національної програми інформатизації [Електронний ресурс] : закон України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80#Text>, вільний. – Назва з екрана. – [Дата доступу : 16.08.2020].
5. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека-XXI» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2009 р. № 1579-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2013-%D1%80#Text>, вільний. – Назва з екрана. – [Дата доступу : 19.08.2020].

Основні

1. Використання USMARC формату для бібліографічних даних в електронній обробці документів : методичні поради з досвіду наукової бібліотеки НаУКМА / Наукова бібліотека Національного ун-ту "Києво-Могилянська академія" ; уклад. Т. В. Бугасова. Київ, 1999. 88 л.
2. Волохін О. М. Каталогізація цифрових ресурсів Інтернет: Дублінське ядро метаданих : посібник. Кіровоград, 2003. 72 с.
3. Лобузін К. Технології організації знань у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2012. 252 с.
4. Семантичні технології у науковій бібліотеці [Текст] : [колект.] монографія / [Т. Ю. Власова та ін. ; відп. ред. К. В. Лобузін] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2019. 311 с.
5. Стрішенець Н. В. Сучасна американська бібліотечно-інформаційна терміносистема: бібліотеко-знавчий аспект : монографія / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2011. С. 167–257; 265–272.

Додаткові

1. Багрій І. Історія розвитку MARC-форматів. *Бібл. вісн.* 2004. № 5. С. 2–16.

2. Баркова О. В. Електронні інформаційні ресурси: представлення бібліографічних даних в УКРМАРК. *Бібліосвіт: інформ. вісн.* 2003. Вип. 8. С. 15–18.
3. Бібліотечні інформаційно-пошукові системи : програма курсу / Харківська держ. академія культури. Кафедра книгознавства і фондознавства / В. В. Сєдих (уклад.), Є. М. Тодорова (уклад.). Харків : ХДАК, 2003. 18 с.
4. Бібліотечні каталоги як інформаційно-пошукові системи : навч. посіб. / Харківська держ. академія культури ; Н. М. Кушнарєнко (наук.ред.), В. В. Сєдих (авт.- уклад.). Харків : ХДАК, 2003. 193 с. – (Культура та освіта).
5. Білушак Т. Особливості сервісів для створення віртуальних виставок у формуванні ефективного бібліотечно-інформаційного простору/ Тетяна Білушак, Валерія Акиджи // Вісник книжкової палати. 2019. № 2. С. 45–48.
6. Воскобойнікова-Гузєва О. Академічні видання України в Інтернет-просторі: реалії і перспективи // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2010. Вип. 27. С. 14–21.
7. Дерлеменко В. В. Закордонні бібліографічні ресурси – на службу сільському господарству України // Вісник аграрної науки. 2012. № 1. С. 52-53.
8. Жабін А. О. База даних WebofScience. Версія 5.22. Інструкція користувачу / Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського ; відп. ред. Т. В. Добко. – Київ, 2016. – 24 с.
9. Жулі Т. Використання існуючих ресурсів для створення проблемно-орієнтованих баз даних // Вісник Книжкової палати. – 2009. – № 2. – С. 26-27.
10. Ісаєва О. Національний формат представлення бібліографічних даних УКРМАРК // Бібл. вісн. – 2003. – № 6. – С. 38–41 ; 2004. – № 6. – С. 44–45.
11. Ісаєва О. В. Укрмарк у контексті сучасного каталогізаційного процесу: підсумки першого етапу створення національного формату // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2008. Вип. 20. С. 138-155.
12. Ісаєнко О. О. Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування : монографія / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2011. 158 с.
13. Копанєва В. Бібліотека в середовищі цифрової науки: системно-інтеграційна взаємодія: монографія. Київ: Ліра-К, 2020. 322 с.
14. Маслоva М. Віртуальний довідковий сервіс: досвід Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки завдання / Марина Маслоva // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2019. № 1. С. 10–13.
15. Ніколаєнко Н. Наукометрія в бібліотечній діяльності: досвід, проблеми, завдання / Наталія Ніколаєнко, Олена Рибальченко // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2019. № 1. С. 6–9.
16. Соловяненко, Д. В. Інтернет-технології бібліотечного сервісу в Україні: становлення і розвиток (1990-ті рр. - початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / НАН України ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2008. – 20 с.

17. Стрішенець Н. В. Функціональні вимоги до бібліографічних записів // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2010. Вип. 28. С. 158–175.

18. Стригун І. М. Електронний каталог як основа інформаційного обслуговування користувачів / Інга Миколаївна Стригун // Бібліотека, наука, комунікація: 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 6–8 листоп. 2018 р.) / НАН України, НБУВ, Асоц. б-к України; відп. ред.: О. М. Василенко. — Київ: НБУВ, 2018. — С. 128–130.

19. Струнгар В. Формування стратегії бібліотечного представництва в соціальних медіа: досвід провідних бібліотек [Електронний ресурс] / В. Струнгар // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. - 2018. - Вип. 50. - С. 329-343.

20. Струнгар В. Інформаційно-комунікаційна модель бібліотечного представництва в соціальних медіа [Електронний ресурс] / В. Струнгар // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. - 2018. - Вип. 49. - С. 295-305..

21. Струнгар В. Блог як інструмент забезпечення комунікації бібліотеки з користувачами [Електронний ресурс] / В. Струнгар // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. - 2019. - Вип. 52. - С. 396-409.

22. Струнгар В. Використання бібліотеками соціальних мереж та медіа-хостингів / В. Струнгар // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – 2019. – Вип. 53. – С. 90-106 .

23. Трачук, Л. Електронна бібліографічна продукція на сайтах українських бібліотек // Бібліотечний вісник. – 2009. – № 3. – С. 6-11.

24. УкрМарк. Національний формат представлення бібліографічних даних (проект)[Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua/library/ukrmarc.html> – Назва з екрану.

25. Університетські бібліотеки України підтримують Відкритий Доступ до Знань! [Електронний ресурс] : заява Міжнар. наук.-практ. конф. «Діяльність бібліотек вищих навчальних закладів у світлі модернізації вищої освіти». – Режим доступу: http://ula.org.ua/fileadmin/uba_documents/others_documents. – Назва з екрана.

26. Центри публічного доступу до Internet у бібліотеках : навчальні матеріали / укладачі: В. К. Скарнарь, І. О. Шевченко. – Київ, 2005. – 75 с. – (Сер. : Безперервна освіта бібліотекарів України ; Вип. 18-19).

27. Центри публічного доступу до Інтернет в бібліотеках : документи і матеріали / ДАКККіМ ; Публ. б-ка ім. Лесі Українки м. Києва; УБА. – Київ : ДАКККіМ, 2005. – 140 с.

28. Чекмарьов А. О., Соловяненко Д. В. Веб-технології та ресурси в науковій бібліотеці // Бібл. вісн. – 2008. – № 6. – С. 12-14.

29. Шевченко І. О. Проект “Європейська бібліотека” та перспективи для України // Бібл планета. – 2007. – № 2. – С. 14.

30. Зоріна Н. Є. Авторитетні файли: місце і роль в умовах формування єдиного інформаційного простору / Н. Є. Зоріна, С. Г. Коваленко // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. - 2017. - Вип. 6. - С. 54-65.

31. Що таке «відкритий доступ»? Рух європейських університетів за відкритий доступ : методичні вказівки [Електронний ресурс] / О. К. Шкодзінський, Г. Я. Онисько, С. О. Костишин. – Тернопіль : ТДТУ, 2009. – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/224>. – Назва з екрана.

32. Ярошенко Т. О. Вільний доступ до інформації: нова модель наукової комунікації в інформаційному суспільстві // Наук. пр. Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». – Миколаїв, 2007. – Т. 68. – Вип. 55. – С. 228-234.

33. Andresen L. (2000). Standardisation of Dublin Core in Europe. *Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie*, 47(1), pp. 39-45.

34. Introduction to Metadata 3.0 : Second Edition // Getty Publications, 2008, Los Angeles, CA, 2008. – Mode of access : <http://d2aohiyo3d3idm.cloudfront.net/publications/virtuallibrary/0892368969.pdf>

35. About NCBI : website The National Center for Biotechnology Information. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/About/index.html>. – Title from the screen.

36. About OAI : website Open Archives Initiative [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.openarchives.org/OAI/OAI-organization.php>. – Title from the screen.

37. Budapest Open Access Initiative [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.soros.org/openaccess>. – Title from the screen.

38. Bethesda Statement on Open Access Publishing. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>. – Title from the screen; див. також: Бетесдское заявление об открытом доступе к публикациям [Электронный ресурс] // Свободная онлайн-энциклопедия. – Режим доступа: http://know.melomanica.com/ru/Bethesda_Statement. – Загл. с экрана.

39. Berlin Declaration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://oa.mpg.de/berlin-prozess/berliner-erklarung/>. – Title from the screen; див. також: Берлінська декларація про відкритий доступ до наукових і гуманітарних знань (20–22 жовтня 2003 р., Берлін, Німеччина) // Морфологія. – 2008. – Т. II. – № 2. – С. 82– 83.

40. Declaration on access to research data from public funding (30 Jan., 2004) [Electronic resource] / 7 OECD : Organisation for Economic Cooperation and Development. – Mode of access: <http://snhs-plin.barry.edu/Research/OECDannex1declarationonaccesstoresearchdata.htm>. – Title from the screen.

41. Davidson K. Bay Area leads revolt against scientific journals. Scientists call for boycott, launch open-access project [Electronic resource] / K. Davidson // SF Gate. – Monday, 27 October 2003. – Mode of access: <http://www.sfgate.com/cgi->

42. UNIMARC Authorities, 3rd edition. UPDATES 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ifla.org/node/7950/> (доповнення з 23 файлів).

43. UNIMARC manual: bibliographicformat / IFLA UNIMARC CoreActivity; ed. By Alan Hopkinson. 3rd ed. — Мюнхен: Saur, 2008. (IFLA Series in Bibliographic Control, 36). ISBN 978-3-598-24284-7, 760 p.

44. UNIMARC manual [Електронний ресурс] / Hopkinson, Alan (2008) UNIMARC manual. Manual. K.G. Saur, Munich. — Режим доступу: <http://eprints.mdx.ac.uk/2655/> (PDF), <http://eprints.mdx.ac.uk/2748/> (DOC) і за полями — <http://eprints.mdx.ac.uk/2674/> (DOC).

45. UNIMARC Concise Bibliographic Format [Електронний ресурс] (2008) / IFLA UNIMARC CoreActivity — Режим доступу: <http://www.ifla.org/VI/8/unimarc-concise-bibliographic-format-2008.pdf>

46. UNIMARC Bibliographic, 3rd edition addendum (2010) . Field 013 International Standard Music Number (ISMN) [Електронний ресурс] / IFLA UNIMARC CoreActivity — Режим доступу: http://www.ifla.org/files/uca/unimarc_updates/UNIMARC-013_010.pdf

47. UNIMARC Bibliographic, 3rd edition. UPDATES 2012 [Електронний ресурс] / IFLA UNIMARC CoreActivity — Режим доступу: <http://www.ifla.org/node/7974> (доповнення з 54 файлів).

48. WorldCat. Window to the World's Libraries. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.oclc.org/worldcat/>. — Заголовок з екрана.